

Østjylland som international fødevarehub

Strategisk handleplan om fødevarer og bioressourcer 2020-2022

1. Baggrund

Østjylland har internationalt set en unik koncentration af førende landbrugs- og fødevarerelaterede virksomheder, producenter og videninstitutioner, som skaber et stærkt grundlag for at positionere Østjylland som en international kendt og anerkendt fødevarehub.

Dette potentiale ønsker Business Region Aarhus at bidrage til at realisere med en række udviklingsspor og initiativer, som konkretiseres herunder med tilhørende ressourcer.

De fastlagte udviklingsspor og initiativer er baseret på anbefalingerne fra en bredt sammensat taskforce med ledende repræsentanter fra virksomheder, videninstitutioner og politikere i 2. halvår 2019. Deltagerne i taskforcen, kriterierne for deres udvælgelse, samt processen omkring taskforcens arbejde er beskrevet i bilag 1 sidst i dette dokument. Taskforcen omdannes til et Østjysk Fødevarepartnerskab med virksomheder og videninstitutioner, der mødes én gang årligt i strategiperioden 2020-2022 for at følge op på strategien.

I det følgende uddybes grundlaget for realiseringen af strategiens udviklingsspor og initiativer.

Initiativerne bygger videre på de gode resultater, som den hidtidige strategiske fødevarsatsning har opnået siden 2016. Fx åbner Food Nation Visitor Centre i Agro Food Park i marts 2020, hvilket er en udmøntning af den hidtidige satsning. Visitor Centret skal give internationale delegationer en professionel indføring i den danske fødevarestyrkeposition. Denne strategiske handleplan er således led i en langsigtet strategisk satsning for at videreudvikle den danske fødevareklynge med hjerte i Østjylland til en global kendt og anerkendt fødevarehub.

2. Grundlag for realisering af fire udviklingsspor og tilhørende initiativer

Taskforcen har prioriteret en række anbefalinger til initiativer inden for tre udviklingsspor, der vil kunne bidrage til yderligere bæredygtig vækst og jobskabelse i fødevaresektoren: (1) Østjysk fødevareekspertise i international sammenhæng, (2) Øget bæredygtig vækst igennem struktureret samarbejde og (3) Udvikling af bæredygtige løsninger. Taskforcen har derudover påpeget, at det er væsentligt at kommunerne arbejder med at styrke adgangen til kvalificeret arbejdskraft, og efter ønske fra kommunerne tilføjes (4) kvalificeret arbejdskraft som et fjerde udviklingsspor med tilhørende initiativer i sammenspil med det eksisterende projekt Headstart.

Der er afsat i alt 3 mio. kr. til realisering af fødevarestrategien.

Når Østjysk Fødevarepartnerskab mødes i strategiperioden 2020-2022, bidrager det til at initiativerne kan tilpasses erhvervslivets behov som supplement til den kommende nationale klyngeorganisation. Der er bred opbakning i taskforcen til at indgå i dette partnerskab. Partnerskabet skal bidrage til at kvalificere realiseringen af strategiens konkrete indsatser.

Taskforcen anbefaler, at der er åbenhed for, at der kan igangsættes initiativer der rækker ud over de indsatser de har anbefalet til Business Region Aarhus' politiske styregruppe. Dette begrundes med, at

organisering og opgaveportefølje af den kommende nationale fødevareklynge ikke er afklaret, samt at der løbende kan opstå udfordringer og muligheder for fødevarehub'en i Østjylland, som det kan være hensigtsmæssigt at handle på for at indfri målsætningen om, at Østjylland udvikler sig til en international anerkendt fødevarehub.

3. Østjylland er hjertet i den danske fødevareklynge

Fødevareområdet er en sektor, der på tværs af Østjylland udgør en væsentlig erhvervsmæssig styrkeposition. Det er en styrkeposition, der er bredt funderet langs hele værdikæden fra jord til bord. Der er spirende virksomheder ofte med nye bæredygtige løsninger, store markedsledende fødevarevirksomheder samt stærke videninstitutioner i Østjylland. Dertil kommer en lang række virksomheder, der leverer udstyr til fødevareindustrien. En væsentlig del af de fødevarerelaterede virksomheder er blevet en del af globale fødevarerelaterede koncerner.

I hele Østjylland er der desuden lokale gårdbutikker og primære fødevareproducenter. I de senere år er der fremkommet en del succesfulde producenter af højkvalitetsfødevarer til Michelin-restauranter.

Den danske fødevareklynge er en af Europas største og mest innovative¹ og der er store potentialer for øget vækst. Fødevarerelaterede virksomheder udgør 25 % af den samlede danske vareeksport. Fødevarerelaterede virksomheder i Østjylland står for 33 % af den danske fødevareeksport. Et støt voksende befolkningstal og ikke mindst en eksplosivt voksende middelklasse på verdensplan, giver en stigende efterspørgsel efter danske kompetencer, vedrørende bl.a. fødevareingredienser, fødevaresikkerhed og sunde fødevarer.

Forbrugerens øgede bevidsthed om værdien af bæredygtig produktion af sunde fødevarer styrker efterspørgslen yderligere. Fødevarevirksomheder i Danmark står fx for 14 % af verdens produktion af fødevareingredienser, og heriblandt står østjyske virksomheder for 4 % af verdens samlede fødevareingrediensproduktion.

De fødevarerelaterede virksomheder i Østjylland er internationalt førende på en række felter. Det gælder især på områderne fødevareanalyse og rådgivning, procesudstyr, digitale løsninger, forarbejdning af mælkeprodukter, kød, bæredygtige proteinkilder og ingredienser. Virksomhederne har adgang til lokale råvarer fra de østjyske landbrug der har noget af landets bedste landbrugsjord.

Østjylland er hjertet i den danske fødevareklynge, som samlet set er verdens tredje største fødevareklynge (målt på antal ansatte). Videns- og innovationskraften er i særlig grad centreret omkring Agro Food Park med 55.000 m² innovationsmiljø og med 1.250 videnmedarbejdere. Her har Arla Foods etableret sit globale innovationscenter, og Aarhus Universitet har i november 2019 samlet fødevareforskningen i et ca. 10.000 m² forskningsmiljø med førende forskningsfaciliteter.

I Foulum ved Viborg udgør Aarhus Universitet og Agro Business Park et internationalt førende forsknings- og udviklingsmiljø særligt inden for jordbrug og bioressourcer. På 590 ha og 120.000 m² bygninger er der talrige laboratorier og verdens største biogasforsøgsanlæg. Der er 250 forskere og 150 ph.d-studerende, hvoraf halvdelen kommer fra udlandet.

¹ Kilder: "Innovation in the food industry: An international benchmark study", LEI Wageningen UR Report 36, 2013 og "Innovation in the Irish Agrifood Sector", Renwick et al, 2014.

Derudover er der en række øvrige erhvervsmæssige specialiseringer inden for fødevare- og bioressourceområdet i Østjylland inden for ingredienser, bioøkonomi & cirkulær økonomi, emballage, procesudstyr, it og automatisering, landbrugsinnovation og udvikling af fødevareprodukter.

Business Region Aarhus indgik i november 2019 en partnerskabsaftale med Regio FoodValley i Holland. Aftalen sigter på at udvikle et tæt samarbejde imellem videninstitutioner, virksomheder og myndigheder i de to business regioner omkring udvikling af et bæredygtigt fødevaresystem. De to internationalt førende universiteter inden for fødevare- og jordbrugsforskning Wageningen Universitet og Aarhus Universitet er centrale aktører i udfoldelsen af et succesfuldt samarbejde. Konkrete initiativer omfatter bl.a. samarbejde om fælles international positionering af de to førende fødevarehubs i Europa. Desuden vil der blive arbejdet for at skabe overblik og nem adgang til de internationalt førende innovationsmiljøer i business regionerne for forskere, studerende og virksomheder. F.eks. har Regio Foodvalley et ekspertisecenter inden for fjerkræ og et kommende ekspertisecenter inden for bæredygtige proteinkilder, og Business Region Aarhus har ekspertisecentre inden for kvæg, gris og tang.

Business Region Aarhus kommunerne udgør et stort sammenhængende arbejdskraftsområde, og det ses i særlig grad på fødevareområdet. Det giver et godt afsæt for, at Østjylland kan udvikle et af verdens stærkeste økosystemer på fødevareområdet.

4. Udviklingsspor og initiativer

Business Region Aarhus vil styrke fødevaresektoren med følgende strategiske udviklingsspor og tilhørende initiativer:

a) Østjysk fødevareekspertise i international sammenhæng

Der er behov for at synliggøre, at Østjylland har en af Europas største koncentrationer af fødevareaktører igennem en fælles identitet. Det skal sikre fortsatte investeringer og tilstrækkelig rekruttering til fødevaresektoren i Business Region Aarhus. Derudover skal vi bringe østjysk ekspertise i spil globalt for at fremme bæredygtige løsninger og jobskabelse. Følgende initiativer igangsættes:

1) International synlighed

For at øge anerkendelsen af den østjyske fødevarehub, som har et af Europas stærkeste koncentrationer af fødevare- og jordbrugsekspertise, er der behov for at udarbejde en fælles identitet med tilhørende brand. Brandet skal udvikles med øje for den internationale profilering, som den kommende nationale klyngeorganisation vil arbejde med.

2) Løsninger på globale fødevareudfordringer

En række tiltag bidrager til at understøtte de østjyske fødevareaktørers mulighed for at bidrage med løsninger til de globale fødevareudfordringer:

- Den internationale brandidentitet aktiveres igennem tiltrækning af internationale konferencer inden for fødevare og bioressourcer, og herunder afsøgning af, om der er grundlag for etablering af en international topkonference der evt. kan afvikles på skift årligt i samarbejde med Regio FoodValley.
- Business Region Aarhus arbejder for at blive medlem af EIT FOOD, der er EU's største tiltag for at fremme Europas globale konkurrencedygtighed på fødevareområdet. Det vil give mulighed for at søge særlige EU-midler reserveret til EIT FOOD.

- De to internationale kapitalevents European Food Venture Forum og European Bioeconomy Venture Forum samler kræfterne i ét stærkt kapitalevent. Ambitionen er, at det kan positioneres som et globalt kendt og anerkendt event, der styrker adgangen til risikovillig kapital for lovende virksomheder.

b) Øget bæredygtig vækst igennem struktureret samarbejde

Der er behov for en funktion der binder virksomheder og videninstitutioner langs værdikæden i det østjyske økosystem for fødevarerinnovation tættere sammen. Dette dels med afsæt i den enkelte virksomheds konkrete muligheder og udfordringer, og dels ved nogle kollektive arrangementer der giver virksomheder konkret inspiration til, hvordan de bæredygtigt kan styrke deres forretning i samarbejde med øvrige virksomheder og videninstitutioner. Følgende initiativer igangsættes:

3) Struktureret udvikling af økosystemet

Økosystemet for fødevarer og bioøkonomi i Østjylland skal udvikles struktureret. Det indebærer, at økosystemet skal udvikles inden for de specifikke fødevarerrelaterede specialiseringsområder såsom ingredienser, bioøkonomi, emballage, procesudstyr og fødevarerproduktudvikling. De østjyske kommuner, der har den største specifikke erhvervsmæssige koncentration skal drive udviklingen af det pågældende specialiseringsområde for hele Østjylland sammen med den facilitet der etableres af Business Region Aarhus. Indsatsen skal være åben og tilgængelig for alle fødevarerrelaterede virksomheder i Østjylland.

4) Ny viden og øget samarbejde

Der skal gennemføres en række seminarer med oplæg og drøftelse af centrale aktuelle temaer der bidrager til fødevarerrelaterede virksomheders udvikling såsom automatisering, robotteknologi og koblingen imellem fødevarer og sundhed. Temaseminarerne udvikles fx i samarbejde med den kommende nationale klyngeorganisation Food & Bio Cluster Denmark og erhvervsfremmeaktører som Vækstfonden, Innovationsfonden, Erhvervshuset og de lokale erhvervskontorer.

c) Udvikling af bæredygtige løsninger

Evnen til at udvikle nye bæredygtige løsninger i samarbejde på tværs af virksomheder, videninstitutioner og myndigheder skal styrkes yderligere i Østjylland. Styrket innovation bidrager til jobskabelse, udvikling af mere bæredygtige løsninger på de globale udfordringer og styrkelse af virksomheders konkurrenceevne. Det øger internationale virksomheders interesse for at investere i Østjylland. Følgende initiativ igangsættes:

5) Østjysk Fødevarerpartnerskab

En pulje stilles til rådighed for Østjysk Fødevarerpartnerskab til realisering af initiativer, som styrker de østjyske fødevareraktiviteters innovation. Initiativerne skal især have fokus på mindre virksomheder uden egen innovationsafdeling. Østjysk Fødevarerpartnerskab vil på de årlige møder behandle mulige projekter.

d) Velkvalificeret arbejdskraft

Taskforcen fremhæver, at kommunerne har en vigtig rolle i at tilskynde til, at unge vælger en fødevarerrelateret uddannelse med gode jobmuligheder, og dermed sikre virksomhederne adgang til tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft. Det er en generel udfordring for fødevareraktiviteternes at rekruttere kvalificeret arbejdskraft på alle niveauer. Udfordringen er størst i fht. de korte og

mellemlange uddannelser, fx industriteknikere, driftsledere og ingeniører. Indsatsen understøttes af Headstart initiativet der har fokus på tiltrækning af specialister fra udlandet. Følgende initiativ igangsættes:

6) Tiltrækning af velkvalificeret arbejdskraft

I 2018 og 2019 har Business Region Aarhus været partner på udviklingen af en engelsksproget fødevarer specialiseret jobmesse i Agro Food Park. Denne indsats videreudvikles i samarbejde med Headstart initiativet. Career Day skal skabe et effektivt jobmatch mellem virksomheder og videninstitutioner på den ene side og studerende og jobsøgende færdiguddannede på den anden side.

Nedenfor uddybes, hvorledes initiativerne vil blive gennemført, og hvilken finansiering Business Region Aarhus afsætter til udmøntning af initiativerne.

1. International synlighed

Hvorfor	Efter dialog med DI og Landbrug & Fødevarer er det afklaret, at den nationale klyngeorganisation Food & Bio Cluster Denmark kommer til at arbejde med international markedsføring af Danmark som fødevarenation. Efter hollandsk inspiration er det hensigtsmæssigt med en arbejdsdeling hvor national markedsføring kombineres med, at regionale aktører profilerer epicentret for fødevarer internationalt (Regio FoodValley og Food Valley Business). En fælles brandidentitet for den internationalt set unikke koncentration af hele værdikæden af fødevareaktører i Østjylland vil have værdi både eksternt og internt. Eksternt vil potentielle internationale investorer og samarbejdspartnere nemmere kunne få øje på en samlet synliggørelse af det komplette østjyske økosystem og italesætte det omkring en fælles brandidentitet bl.a. i dialog med østjyske aktører. Internt vil udviklingen af en brandidentitet bidrage til fællesskabsfølelse (man er en del af noget større) og øget opmærksomhed på de mange øvrige relevante fødevarekompetencer og samarbejdspartnere der findes inden for en times kørsel i Østjylland. Sigtet med udvikling af en troværdig brandidentitet er: • en mærkbar forøgelse af det internationale kendskab til – og anerkendelse af - det østjyske fødevareøkosystem • tiltrækning af internationale fødevarerrelaterede virksomheder • at virksomhederne oplever, at det bliver lettere at rekruttere international arbejdskraft.
Hvordan	Indsatsen udvikles i sammenhæng med Headstart-projektet, der skal øge tiltrækningen og fastholdelsen af international arbejdskraft. Internationalt konkurrerende østjyske virksomheder og videninstitutioner fastlægger i samarbejde med et kommunikationsbureau en fælles identitet med et tilhørende brandnavn for den østjyske fødevarestyrkeposition. Det omfatter en strategi for, hvordan økosystemet troværdigt promoveres, og hvorledes der skabes bredt ejerskab til den fælles brandidentitet blandt østjyske virksomheder og videninstitutioner. For at øge troværdigheden omkring den fælles brandidentitet er det væsentligt at styrke og formidle faktabaseret viden om økosystemets udvikling. Der skal udvikles samlende aktiviteter der underbygger den internationale positionering i tilknytning til brandet.
Hvem	Business Region Aarhus faciliterer processen i samarbejde med internationalt konkurrerende virksomheder og videninstitutioner i Østjylland. Samarbejde om promovering med Invest in Denmark, Food Nation, Food Organisation of Denmark, interesseorganisationer samt den kommende nationale klyngeorganisation for fødevarer og bioressourcer.
Hvornår	I 2020 skal det afdækkes, hvorledes der hensigtsmæssigt kan udvikles en indsats der understøtter den nationale klyngeorganisation. Derpå skal den fælles brandidentitet udvikles og strategien for forankring og promovering fastlægges. Resultaterne af en branding proces kan først forventes at vise sig efter en årrække. Men særligt på de interne linjer vil man i løbet af kort tid kunne høste gevinster i form af styrket fællesskab og samarbejde.

Ressourcer	Business Region Aarhus afsætter 100.000 kr. årligt til at realisere initiativet i samarbejde med internationalt konkurrerende virksomheder og videninstitutioner i Østjylland, samt i koordinering med den kommende nationale klyngeorganisation Food & Bio Cluster Denmark.
-------------------	--

2. Løsninger på globale fødevareudfordringer

Hvorfor	Østjyske virksomheder og videninstitutioner er førende på ekspertise om bæredygtige løsninger inden for fødevarer og bioenergi. Med en række tiltag vil østjyske fødevareaktørers styrke deres muligheder for at løse de globale fødevareudfordringer og samtidigt styrke deres konkurrenceevne: a) Realisering af initiativerne i partnerskabsaftalen med Regio FoodValley i Holland med den fælles mission om at udvikle et bæredygtigt fødevaresystem. b) Aarhus Universitet opfordrer Business Region Aarhus til at blive medlem af det store europæiske konsortium EIT FOOD, der sigter på at styrke EU's konkurrencedygtighed i verden inden for fødevarer. c) Sammenlægning og videreudvikling af arrangementerne der tilvejebringer risikovillig kapital; European Food Venture Forum og European Bioeconomy Venture Forum. Ved at opnå medlemskab af EIT FOOD får østjyske aktører adgang til at søge udviklingsmidler fra en særlig EU-støttet pulje på samlet € 50.000 årligt. Samtidigt giver medlemskabet østjyske fødevareaktører nem adgang til samarbejde med førende vidensmiljøer i Europa. d) Værtskab for internationale konferencer bidrager til profilering og til at stimulere nytænkning og innovation. Vi skal generelt understøtte tiltrækningen af internationale konferencer. De internationale konferencer skal understøtte den kommende brandidentitet for den østjyske fødevarestyrkeposition. Derudover skal grundlaget undersøges for initiering af en ny international topkonference evt. i samarbejde med Regio FoodValley i Holland. Dette i tråd med den indgående partnerskabsaftale om at stimulere udvikling af bæredygtige og klimavenlige løsninger på landbrugs- og fødevareområdet. På topkonferencen skal der i givet fald præsenteres ny viden og skabes grobund for udvikling af nye produkter og løsninger.
Hvordan	a) Samarbejdet med Regio FoodValley udvikles i tæt dialog med Regio FoodValley. Blandt de første aktiviteter planlægges en intensiv klyngeworkshop til at styrke klyngesamarbejdet i 2020 med deltagelse af nøgleaktører fra Regio FoodValley og Business Region Aarhus. b) Business Region Aarhus ansøger om optagelse i EIT FOOD. c) Viborg og Aarhus Kommune er interesseret i at samle de to internationale kapitalevents European Food Venture Forum og European Bioeconomy Venture Forum. Sigtet er at videreudvikle det fælles event til at blive et førende globalt event inden for fødevarer og bioøkonomi. Det fælles event vil på skift blive afholdt i Viborg og Aarhus. d) Der gennemføres løbende en screening af potentielle internationale konferencer, som kan tiltrækkes til Østjylland.

	Konceptet for en evt. topkonference er, at afholdelsesstedet skifter mellem Business Region Aarhus og Regio FoodValley. Eksempler på indholdselementer kan være: Præsentation af nyeste anvendelsesorienteret forskning, student challenges, præmiering af de bedste løsninger, matchmaking, besøg hos innovative fødevareaktører mv.
Hvem	Business Region Aarhus vil i samarbejde med de relevante aktører fremme de forskellige tiltag. De centrale samarbejdspartnere om tiltrækning af internationale konferencer er det midtjyske EU-kontor, de østjyske turistdestinationsselskaber, Aarhus Universitet, VIA University College, større virksomheder, den kommende nationale klyngeorganisation Food & Bio Cluster Denmark og andre nationale, regionale og lokale erhvervsfremmeaktører.
Hvornår	De forskellige tiltag vil umiddelbart blive igangsat. Arbejdet med tiltrækning af internationale konferencer er en kontinuerlig indsats. I forhold til en evt. topkonference vil det i løbet af 2020 blive afklaret, hvorvidt der er grundlag for en årlig topkonference i samarbejde med Regio FoodValley, Aarhus Universitet, Wageningen University og øvrige nøgleaktører. I 2021 afholdes konferencen i givet fald første gang i Østjylland og i 2022 i Regio FoodValley.
Ressourcer	a) Business Region Aarhus afsætter 40.000 kr. årligt til Regio FoodValley samarbejdet i 2020-2022. b) Business Region Aarhus afsætter 40.000 kr. årligt til medlemskab af EIT FOOD i 2020-2022. c) Business Region Aarhus afsætter 25.000 kr. i 2020 og 50.000 kr. i 2021 og 2022 til det fælles internationale kapitlevent. d) Der afsættes i alt 600.000 kr. fordelt over 2020-2022 til indsatsen fordelt med 150.000 kr. i 2020 og 225.000 kr. årligt i 2021-2022. Ift. konkrete konferencemuligheder skal det afdækkes hvorvidt østjysk værtskab kan realiseres med bidrag fra nationale- og EU-finansieringskilder. I forhold til at kunne realisere en mulig topkonference skal der udarbejdes sponsorpakker og topkonferencen skal være en betalingskonference.

3. Struktureret udvikling af økosystemet

Hvorfor	Igennem struktureret udvikling af det østjyske økosystem for fødevarer og bioøkonomi skal virksomhedernes konkurrencekraft øges. Indsatsen skal bidrage til at fødevareaktører nemmere kan finde relevante samarbejdspartnere i det østjyske fødevareøkosystem. Det skal bl.a. ske ved at skabe transparens i økosystemet, og fremme øget samarbejde dels imellem økosystemets aktører og dels med aktører uden for økosystemet. Der skal desuden være fokus på vækstlagets potentialer i samarbejder. Vækstlaget af nye fødevarevirksomheder bidrager med nye arbejdspladser, nye bæredygtige løsninger, nye talenter og styrker fødekæden for det samlede økosystem for fødevareinnovation på flere måder: Egen udvikling og kommerialisering af nye produkter, services og løsninger på fremtidens udfordringer.
----------------	--

	- Gennem innovationssamarbejder, hvor man nyttiggør innovationskraften hos nye virksomheder i et samarbejde med en eller flere konkrete udfordringer eller potentialer hos de veletablerede virksomheder. Flere mindre virksomheder kan også samarbejde om innovation – eventuelt i samarbejde med en forsknings- og uddannelsesinstitution. - Gennem opkøb, hvor den innovative mindre virksomhed opkøbes af en stor virksomhed																
Hvordan	Initiativet skal udvikle Østjyllands specifikke erhvervsmæssige specialisering inden for fødevarerområdet med en arbejdsdeling, så det sker i samarbejde med de østjyske kommuner, der har den specifikke erhvervsmæssige koncentration. De respektive kommuner skal sammen med den fælles facilitet udvikle indsatsen inden for den erhvervsmæssige specialisering i hele Østjylland. De erhvervsmæssige specialiseringer er især lokaliseret i følgende kommuner: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Erhvervsmæssig specialisering</th><th>Kommune</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ingredienser</td><td>Hedensted, Horsens og Aarhus</td></tr> <tr> <td>Bioøkonomi og cirkulær økonomi</td><td>Viborg</td></tr> <tr> <td>Emballage</td><td>Horsens</td></tr> <tr> <td>Procesudstyr</td><td>Silkeborg, Skanderborg og Aarhus</td></tr> <tr> <td>IT og automatisering</td><td>Viborg, Horsens og Aarhus</td></tr> <tr> <td>Landbrugsinnovation</td><td>Odder, Favrskov, Horsens, Viborg og Aarhus</td></tr> <tr> <td>Udvikling af fødevarerprodukter</td><td>Norddjurs, Samsø, Syddjurs, Horsens, Randers og Aarhus</td></tr> </tbody> </table> Faciliteten skal desuden koordinere og - om nødvendigt - igangsætte eksekvering af virksomhedernes løbende udfordringer og muligheder i det omfang de kan adresseres igennem samarbejde med andre aktører i økosystemet for fødevarer. Det kan bl.a. omfatte: - planlægning og afvikling af temaseminarer med gode cases og præsentationer af gode og mindre gode erfaringer - en digital portal med kategoriseret oversigt over hvilke aktører i det østjyske økosystem der kan hjælpe med ekspertise inden for de forskellige dele af fødevarerområdet. Digitale kort over de enkelte dele af fødevarerområdet i Østjylland kan understøtte indsatsen. - projektansøgninger til Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og fonde. - facilitere rammer for, at studerende og nye virksomheder fremkommer med løsninger på eksisterende virksomheders udfordringer og muligheder	Erhvervsmæssig specialisering	Kommune	Ingredienser	Hedensted, Horsens og Aarhus	Bioøkonomi og cirkulær økonomi	Viborg	Emballage	Horsens	Procesudstyr	Silkeborg, Skanderborg og Aarhus	IT og automatisering	Viborg, Horsens og Aarhus	Landbrugsinnovation	Odder, Favrskov, Horsens, Viborg og Aarhus	Udvikling af fødevarerprodukter	Norddjurs, Samsø, Syddjurs, Horsens, Randers og Aarhus
Erhvervsmæssig specialisering	Kommune																
Ingredienser	Hedensted, Horsens og Aarhus																
Bioøkonomi og cirkulær økonomi	Viborg																
Emballage	Horsens																
Procesudstyr	Silkeborg, Skanderborg og Aarhus																
IT og automatisering	Viborg, Horsens og Aarhus																
Landbrugsinnovation	Odder, Favrskov, Horsens, Viborg og Aarhus																
Udvikling af fødevarerprodukter	Norddjurs, Samsø, Syddjurs, Horsens, Randers og Aarhus																
Hvem	Målgruppen for den opsøgende indsats er især SMV'ere, da de ofte ikke selv har overblikket over hvor de kan finde relevant ekspertise og samarbejdspartnere i økosystemet. Faciliteten skal samarbejde tæt med de organisationer som arbejder på at fremme fødevareraktørers konkurrencedygtighed. Indsatsen skal særligt ske i																

	tæt samarbejde med den kommende nationale klyngeorganisation Food & Bio Cluster Denmark.
Hvornår	Initiativet etableres og udvikles i Østjylland i strategiperioden. der arbejdes på at gøre initiativet landsdækkende som en del af den kommende nationale klyngeorganisations aktiviteter. Indsatsen koordineres i samarbejde med den kommende nationale klyngeorganisation og muligheder for samarbejde afklares med Erhvervshuset.
Ressourcer	Business Region Aarhus afsætter 150.000 kr. i 2020 og 300.000 kr. årligt i 2021-2022 til at realisere indsatsen.

4. Ny viden og øget samarbejde

Hvorfor	Temaseminarer er et velafprøvet format til at præsentere ny viden, stimulere nytænkning og innovation og styrke kendskabet til hinanden med henblik på øget samarbejde. Således gennemførte Business Region Aarhus i alt 12 temamøder på virksomheder i de 12 kommuner i den hidtidige strategiperiode med Agro Food Park som operatør. Netværksmøderne var i tidsrummet kl. 16-18 og tiltrak 40-110 deltagere pr. møde. Sproget var dansk, og møderne har generelt fået rigtig gode tilbagemeldinger – de beskrives som en god måde at få ny viden på og lære hinanden bedre at kende. Temaseminarerne i den nye strategiperiode tematiseres efter de aktuelle drivere for innovation og vækst: sundhed, klima og bæredygtighed, og nye teknologier – herunder automatisering, anvendelse af robotter, 3D print, block chain mv. Målet er mindst 80 tilmeldte deltagere pr. netværksarrangement – herunder mindst 50 % fra virksomheder.
Hvordan	Temaseminarerne gennemføres i et fast mønster – et årligt møde pr. ”driver for innovation og vækst - og har fokus på at præsentere den seneste nye viden og de bedste cases. Temaseminarerne opgraderes i forhold til sidste strategiperiode: Der skal være større fokus på præsentation og drøftelser om god praksis, der kan bidrage til forretningsudvikling og nye samarbejder, og det skal afsøges om der er interesse for at forlænge temaseminarerne for at komme bedre rundt om de behandlede temaer. Sproget er som udgangspunkt engelsk for at tiltrække de mange internationalt ansatte blandt fødevareaktører i Østjylland. Seminarerne afholdes på virksomheder fordelt rundt i Østjylland.
Hvem	Arrangøren er Business Region Aarhus i tæt samarbejde med relevante samarbejdspartnere. De enkelte arrangementer gennemføres i tæt samarbejde med relevante videnaktører.
Hvornår	Der gennemføres 3 arrangementer pr. år i perioden 2020-2022. Aktiviteten kan igangsættes med det samme.
Ressourcer	Business Region Aarhus afsætter 100.000 kr. årligt i 2020-2022.

5. Østjysk Fødevarepartnerskab

Hvorfor	Virksomheder og videninstitutioner i Østjysk Fødevarepartnerskab får en pulje til at realisere projekter som styrker innovationen især blandt nye virksomheder og
----------------	---

	etablerede virksomheder uden egen innovationsafdeling. Projekterne skal bl.a. styrke vækstlaget med sigte på at øge antallet af startups og scaleups, herunder skabe flere nye virksomheder med afsæt i forskningsresultater, herunder at få flere forskere og studerende til at starte virksomhed. Dette som led i jobskabelse såvel som at styrke innovationskraften i Østjylland og Danmark. Sidstnævnte bl.a. set ud fra at det er værdifuldt for de store/eksisterende danske fødevarevirksomheder at have en stærk underskov af innovative startups, som de kan etablere samarbejde med som led i den løbende indsats med udvikling af nye innovative løsninger ift. produkter, processer, forretningsmodeller, mv.
Hvordan	Østjysk Fødevarepartnerskab vil på de årlige møder behandle mulige projekter. Projekterne skal bl.a. bidrage til at nytænke og styrke innovationsmiljøer og – aktiviteter. I udviklingen af inkubatormiljøer kan rammerne fx styrkes for generering og modning af idéer, der kan føre til etablering og udvikling af nye virksomheder eller som via en idébørs kan erhverves af eksisterende virksomheder. Projekterne kan også bidrage til at realisere faciliteter der giver virksomheder adgang til labs/research infrastruktur, adgang til viden/rådgivning, m.v.
Hvem	Projekterne kan udvikles i samarbejde med fx videninstitutioner, erhvervsfremmeaktører, offentlige aktører, innovationsmiljøer og fonde.
Hvornår	Taskforcen, der er omdannet et til Partnerskab, vil på de 1-2 årlige møder behandle mulige projekter i 2020-2022.
Ressourcer	Business Region Aarhus afsætter 150.000 kr. i 2020 og 200.000 kr. årligt i 2021-2022 til puljen.

6. Tiltrækning af velkvalificeret arbejdskraft

Hvorfor	Mange fødevarerelaterede virksomheder er i vækst og oplever store udfordringer med at rekruttere velkvalificeret arbejdskraft. Karrieremessen Career Day skal skabe et effektivt jobmatch mellem fødevarerelaterede virksomheder og videninstitutioner på den ene side og studerende og færdiguddannede jobsøgende på den anden side. Business Region Aarhus har særligt fokus på at understøtte virksomhedernes muligheder for at rekruttere velkvalificeret international arbejdskraft.
Hvordan	Career Day udgør en platform, hvor fødevarerelaterede virksomheder kan præsentere deres jobmuligheder for danske og internationale studerende og færdiguddannede. Studerende fra en bred palette af uddannelser deltager i Career day. Ved Career Day i 2019 fik over 350 studerende og jobsøgende mere viden om karrieremulighederne i fødevaresektoren. De fik lejlighed til at høre inspirerende oplæg og tale med de 31 fødevarerelaterede virksomheder, der søgte efter nye medarbejdere, hvilket er 10 flere virksomheder end i 2018.
Hvem	Agro Food Park, Foodjob Nordic og Business Region Aarhus står bag Career Day med Agro Food Park som operatør.
Hvornår	Career day er en årlig begivenhed der normalt gennemføres i september.
Ressourcer	Business Region Aarhus afsætter 25.000 kr. årligt i 2020-2022.